

Jutlus Nõos P, 15.09.19 kell 11.00, 13. pühapäev post *Trinitatis*

Lektsioonid: Mi 6:6–8; 1Jh 4:7–12

Pihikõne: Mt 5:23–24

Jutlus: Lk 10:25–37

Laulud: 467 (1–4); 314 (1–4, 5); 438 (1–3); 289 (1–3)

Ja vaata, üks seadusetundja tõusis püsti Jeesust kiusama ja küsis: „Õpetaja, mis ma pean tegema, et pärida igavest elu?” Aga Jeesus ütles talle: „Mis Seaduses on kirjutatud? Kuidas sa loed?” Tema vastas: „Armasta Issandat, oma Jumalat, kogu oma südamega ja kogu oma hingega ja kogu oma jõuga ja kogu oma mõistusega, ning oma ligimest kui iseennast!” Siis Jeesus ütles talle: „Sa oled õigesti vastanud, tee nii, ja sa elad!” Tema aga, tahtes iseennast õigustada, küsis Jeesuselt: „Ja kes siis on mu ligimene?” Jeesus ütles kõnelust jätkates: „Üks inimene läks Jeruusalemmast alla Jeeriko poole ja sattus teeröövlite kätte. Kui need olid ta riided röövinud ja talle hoopes andnud, läksid nad ära, jättes ta poolsurnuna maha. Juhtumisi tuli keegi preester sedasama teed, ja kui ta teda nägi, läks ta kaarega mööda. Nõndasamuti ka leviit, kui ta sattus sinna paika ja teda nägi, läks ringiga mööda. Aga sama teed tuli üks samaarlane. Kui ta jõudis temani ja teda nägi, hakkas tal hale ja ta astus ligi, sidus mehe haavad, valas nende peale õli ja veini, tõstis ta oma muula selga, viis öömajale ning kandis hoolt tema eest. Ja järgmisel hommikul võttis ta välja kaks teenarit, andis need peremehele ja ütles: „Kanna tema eest hoolt, ja kui sa midagi veel lisaks peaksid kulutama, selle maksan mina sulle tagasi tules.” Kes neist kolmest oli sinu arvates ligimene inimesele, kes oli sattunud teeröövlite kätte?” Seadusetundja ütles: „See, kes tema peale halastas.” Jeesus ütles talle: „Siis mine ja tee sina nõndasamuti!”

Selle loo algul on öeldud, et seadusetundja tuli Jeesust kiusama. Aga millega ta siis Jeesust kiusas? Ta küsis Jeesuse käest ju üsna süütu küsimuse: mis ma pean tegema, et pärida igavest elu?

Arvan, et osalise lahenduse leiame Mt ja Mk paralleelkohtadest, kus seaduse- või kirjatundja küsib samas olukorras teistsuguse küsimuse: milline käsk Seaduses on suurim/esimene? Ka meie kirjakohtas läheb ju jutt kahe tähtsama käsu peale. Ja seadusetundja kius võis seisneda ehk selles, et ta teadis enda arvates vastust juba ette.

Jeesus, kes tunneb inimeste südame mõtteid, küsib siiski seadusetundjalt, mida Moosese seadus igavese elu saavutamise kohta ütleb. Ja nüüd vastab seadusetundja eksimatult nende sõnadega nagu Mt ja Mk paralleelkohtades vastab Jeesus: „Armasta Issandat, oma Jumalat, kogu oma südamega ja kogu oma hingega ja kogu oma jõuga ja kogu oma mõistusega, ning oma ligimest kui iseennast!”

Kõik oleks nüüd justkui korras, sest Jeesus jääb vastusega rahule. Kuid midagi seadusetundja südames on siiski muutunud. Ta on nimelt selle kõneluse jooksul hakanud kahtlema, kes siis ligimene tegelikult on.

Seadusetundjana teadis ta ju väga hästi, mis VT-s ligimese kohta seisab. 3Ms 19:18 on öeldud: „Ära tasu kätte ja ära pea viha oma rahva laste vastu, vaid armasta oma ligimest nagu iseennast! Mina olen Issand!” Seega on ligimese all mõeldud oma rahvuskaslast – juuti. 3Ms 19:16: „Ära käi keelekandjana oma rahva seas, ära seisa oma ligimese vere vastu! Mina olen Issand!”; 3Ms 19:17: „Ära vihka südames oma venda! Noomi julgesti oma ligimest, et sina ei peaks tema pärast pattu kandma!” Ka neist kirjakohtadest jääb mulje, et ligimene on rahvuskaslane.

Kuid nüüd, nagu öeldud, lööb seadusetundja selles järelduses kahtlema. Ja Jeesus, seda nähes, jutustab seadusetundja tunnetuse avardamiseks loo halastajast samaarlasest.

Nimelt selgub sellest loost, et ligimene on ka võõras, seega mittejuut. On ju teeröövlite rünnakust poolsurnuna maha jäänud mees tõenäoliselt juut. Mees, kes tema peale halastab, aga samaarlane. Samaarlasi, Põhja-Iisraeli asukaid pidasid juudid ajaloolistel põhjustel võõrasteks, seda eriti religioosses mõttes.

Huvitav, et just religioon segas preestril ja leviidil poolsurnud rahvuskaslast, seega ligimest aidata. Nood ei teadnud ju, kas tegu on surnuga või mitte. Kui aga oleks tegu olnud surnuga, siis oleksid nad teda puudutades end Moosese seaduse kohaselt kultuslikus mõttes rüvetanud ja poleks saanud

enam oma tööülesandeid täita. Preester ja leviit olid abivajajale VT-likus mõttes ligimesed ja abivajaja ka neile. Preester ja leviit täitsid Moosese käsku selles, et nad ei puudutanud võimalikku surnut ega rüvetanud end sellega. Samuti täitsid nad käsku selles, et nad ei teinud abivajaja olukorda halvemaks. Kuid nende viga oli see, et nad ei teinud ligimese olukorda ka paremaks. Ligimesearmastus jäi seaduse taha kinni.

Nõnda oli Jumal jätnud vaese poolsurnud juudi elu võõra meeleva. Võõras oli juudile samaarlane ja võõras oli samaarlasele juut. Ja ometi andis võõras võõrale abi. Selles seisnebki Jeesuse õppetund seadusetundjale.

Ja üks ole see õppetund ka meile. Ligimesena on kerge võtta inimest, keda me tunneme: lähedast, sugulast, sõbra või tuttavat. Inimest, kellega meil on hea koos olla või kes meile meeldib. Ligimesena on kerge võtta ka oma rahvuskaslast. Eriti ilmneb see võõral maal. Arvatavasti olete seda isegi tundnud: kui kohtute võõral maal mõne eestlasega, siis tundub ta tõepoolest nagu vend või õde, vähemalt vana tuttav.

Minul ja Nõo kiriku meesansambli seas seisab mõne päeva pärast ees nädalane reis Torontosse sealse eesti koguduse juurde. Me läheme nii kaugele ju ikkagi ainult selle pärast, et rõõmustada ja kinnitada meie rahvuskaslastest ligimesi.

Neilt on meil aga õppida seda, kuidas saada hakkama võõraste, mitte-eestlaste keskel. Seal, paguluses on kristlik ligimesearmastus saanud tõelise väljenduse. Kui eesti pagulased 1940. aastate lõpul Kanadasse jõudsid, siis kogesid nad palju ligimesearmastust võõraste poolt ning harjusid oma järgneva elu jooksul armastama ka võõrast rahvusest ligimesi.

Kuidas võõra vihkamisest üle saada? Kuidas suuta näha võõras ligimest? Siin suudab aidata vaid Jumal. Meie kirjakohas on öeldud, et kui samaarlane haavatut nägi, siis hakkas tal hale. Vaid Jumal saab meie südamesse anda haledust või halastust inimese vastu, keda meie mõistus ei võta omana.

Ka Jeesust nimetatakse Jh 8:48 „samaarlaseks“, seega võõraks, ehkki Jeesus on ju juut: „Juudid kostsid talle: „Eks meil ole õigus, kui me ütleme, et sina oled samaarlane ja et sinus on kuri vaim?““ Siin tekitab juutides võõristust Jeesuse uus õpetus ja meeleva. Ja nagu teame, viis selline võõristus vihkamiseni ja lõpuks Jeesuse surmamiseni ristil.

Kuid mõnede südamesse andis Jumal Püha Vaimu väge, et nad hakkasid Jeesust, tema õpetust ja meeleva armastama ning olid selle nimel valmis kasvõi surma minema. Võib öelda, et Jeesus sai nende ligimeseks selle sõna jumalikus mõttes.

Kuidas siis suhetes ligimestega toimida? Püüdsin eelnevas näidata, et kõik meie armastavates suhetes teise inimesega algab siiski Jumala armust Jeesuses Kristuses. See on kindel kalju, mille peale toetada kogu oma maine elu, sh inimsuhted.

Siiski arvan ma ka seda, et ligimesearmastuses, nagu ka muudes õpingutes ja harjutustes, tuleks liikuda lihtsamast keerulisema poole. Esmalt tuleks uurida, kuidas käib meie lähedase, sugulase, sõbra, tuttava, armsa inimese, usu- või rahvuskaslaste käsi. Ega Jumal muidu poleks loonud perekonna ja rahvuse. Kui me tegeleme ainult võõrastega ja jätame tähelepanuta need, kes on meile kõige lähemal, siis me kaldume teise äärmusse.

Kui aga oleme n-ö esimese astme ligimeste ees oma kohuse täitnud, siis võime vaadata kaugemale: teiste religioonide või rahvaste juurde.

Eile toimus Harglas meie praostkonna piiblipäev, kus kõneldi mh kahest misjonärist, Helene ja Joonas Toivanenist, kes on alustanud tööd Kagu-Aasias Myanmaris. Meie praostkond võttis teiste hulgas endale kohustuse toetada neid kahte misjonäri nende töös – eestpalvete ja korjandustega. Harglas võttis sõna ka soome misjonär Kirsi Vimpari, kes rõhutas oma heameelt selle üle, et nüüd saadab juba ka meie praostkond välja misjonäre. Küllap ta mõtleski seda, et kui varem muretsesid siinsed kogudused omaenda rahvuskaslaste pärast, siis nüüd on Issand andnud meile usku laiendada n-ö oma ligimeste ringi ka neile kaugetele rahvastele, kel on meist erinev rahvus ja isegi usk.

Ligimese armastamine pole kerge. Polnud kerge eesti põgenike vastuvõtjail II ms järel ega ka võõrsile elama jäänud eestlastel. Pole kerge misjonäridel. Kuid Jeesuski ütleb (Mt 8:20; Lk 9:58): „Rebastel on urud ja taeva lindudel pesad, aga Inimese Pojal ei ole, kuhu ta oma pea võiks panna“. Kristlastena ei pea me arvestama sellega, et maailm meid alati sõbrana võtab. Kuid meie palk on

taevas. Meenutagem, et Jeesus jutustab loo halastajast samaarlasest seadusetundja küsimuse peale, kuidas pärida igavest elu. Kui suudame elada nii, et armastame ka võõrast nagu iseennast, siis pärime igavese elu meiegi. Selleks andku Jumal meile oma armu ja abi!
Aamen.